

ตำบลปากท่อ

อำเภอขนุนมาน จังหวัดอำนาจเจริญ

ป่าครอบครัว ป่าชุมชน
รวมคนสร้างตำบลพอเพียง

สารบัญ

- ๐๖ สภาพแวดล้อม
- ๐๘ ความเป็นมา
- ๑๘ ก้าวเดินด้วยความปลอดภัย
- ๒๑ กลไกการขับเคลื่อน
- ๒๕ รูปธรรมความสำเร็จในพื้นที่
- ๓๖ แผนที่ความรู้
- ๓๘ ลครายจ่าย = เพิ่มรายได้
- ๔๒ ภาคนวนก

นิยามความปลอดภัยของตำบลปาก่อ

“พัฒนาทัศนคติ ศีลธรรม ค่านิยม และพฤติกรรม
มีการพึ่งพาและสามัคคีกันภายในตำบล
ด้วยการจัดการตนเองของคนในชุมชนทางด้านเศรษฐกิจ
ความเป็นอยู่ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
การจัดการองค์ความรู้เพื่อการพึ่งตนเองและเข้าใจตนเอง”

โมเดลป่าก่อ : สู่ความเป็นตำบลวิถีพอเพียง

บริบทชุมชน

สนับสนุน
งบประมาณ
การดำเนินงาน

กระบวนการ
เรียนรู้

ความรู้ทักษะ

การสนับสนุน

ทีมงาน
ภาคสนาม
ปต.

เครื่องมือ
(ECEN/บัญชีครัวเรือน/
แผนตำบลวิถีพอเพียง)

กระบวนการ

การจัดการความรู้และประยุกต์ใช้

- การเรียนรู้และศึกษาดูงาน
- การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง
- เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้หลายระดับ
- พัฒนาผู้รู้เป็นวิทยากรและสื่อ

การสร้างเครือข่ายและสร้างการมีส่วนร่วม

- วิธีการอยู่เป็นเครือญาติแทนนำทำเป็นต้นแบบ
- คนในชุมชนเห็นก็ทำตาม
- การสร้างเป้าหมายร่วมของภาคีเรื่องป่าชุมชน

การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมโดยชุมชน

- การจัดการป่าครอบครัว และป่าชุมชน
- การขยายผลไปประเด็นอื่น ที่สัมพันธ์กับเรื่องป่า เช่น เรื่องพลังงานจากเศษไม้ฟาด่าน

การจัดการเศรษฐกิจชุมชน

- ร้านค้าชุมชน
- แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ต้นแบบสหกรณ์
- ขยายผลสู่ชุมชน

ผลลัพธ์เด่น
ที่เกิดขึ้น

สภาพ แวดล้อม

ความเขียวขจีของป่าไม้ ความอุดมสมบูรณ์ของเรือสวนไร่นาในแบบเกษตรผสมผสาน มีลำห้วย สายน้ำไหลคดเคี้ยวหล่อเลี้ยง รอยยิ้มอย่างมีความสุขของชาวบ้านในวิถีชีวิตพอเพียง พออยู่ พอกิน คิดเป็น และพึ่งตัวเองได้ เป็นอีกตำบลหนึ่งของดินแดนที่ราบสูงที่ชุมชนมีความเข้มแข็ง สามารถพัฒนาตนเอง จนมีความมั่นคงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืน ในวันนี้ แดกต่างอย่างสิ้นเชิงจากวันเก่าๆ ของการเป็นพื้นที่ที่ไม่มีความมั่นคง จากความขัดแย้งทางการเมือง ทำให้มีผู้คนอพยพ เข้าออกหลายครั้งจนเป็นพื้นที่ที่รวมกลุ่มคนที่หลากหลาย ท่ามกลางสถานการณ์กวาดล้างคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย จนเหตุการณ์คลี่คลายและตั้งตำบลปาก่อได้สำเร็จในปี พ.ศ.๒๕๒๗

ปัจจุบัน ตำบลปาก่อเป็น ๑ ใน ๕ ตำบลของอำเภอชานุมาน จังหวัดอำนาจเจริญ แบ่งเป็น ๑๓ หมู่บ้าน ประชากร ประมาณ ๘,๐๐๐ คน บนพื้นที่ ๑๑๕ ตารางกิโลเมตร มีทรัพยากรท้องถิ่นอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติ ทั้งแหล่งน้ำสำคัญ เช่น หนองโกย ห้วยถม ห้วยกระแสน ฯลฯ มีป่าชุมชน ๗ แห่ง กระจายอยู่ในพื้นที่ อาทิ ปาก่อ ป่าห้วยซ้อง และป่าหนองแมงดา ชาวบ้านส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา ทำไร่ อ้อย มันสำปะหลัง ยางพารา เลี้ยงสัตว์ และรับจ้าง โดยเกือบทั้งหมดเป็นคนจากต่างถิ่นย้ายเข้ามาทำกิน ส่วนคนพื้นถิ่นเดิมเป็นชาวภูไท นับถือศาสนาพุทธ ถือผีไท้ เจ้าปู่ มีความสมานฉันท์ และให้ความร่วมมือกับภาครัฐเป็นอย่างดี 💧

ความเป็นมา

ด้วยเวลาที่ตำบลปากท่อเป็นพื้นที่ที่มีปัญหาขัดแย้งทางการเมืองอยู่หลายช่วง มีการโยกย้ายคนหลายครั้ง ทำให้มีทั้งกลุ่มคนเก่า คือชาวภูไทที่มาจับจองพื้นที่ตั้งบ้านเรือนตั้งแต่อดีต และกลุ่มคนอพยพเข้ามาอยู่ใหม่ งานพัฒนาส่วนใหญ่ในตำบลแห่งนี้ จึงเกิดจากการวางแผนของรัฐบาลเพื่อป้องกันปัญหาการแตกแยกทางการเมืองในพื้นที่เป็นสำคัญ โดยสามารถสรุปมีพัฒนาการของตำบลได้ดังนี้

พ.ศ. ๒๕๐๑-๒๕๐๔

ยุคบ้านแตก

กลุ่มคนจากบ้านคำไผ่ ตำบลโคกก่ง กิ่งอำเภอยางชุมน้อย อพยพหนีโรคระบาดมาตั้งบ้านใหม่ที่พื้นที่ตำบลปากอ่ ต่อมาได้ก่อตั้งโรงเรียนบ้านหนองแมงดา เพื่อช่วยให้เด็กไม่ต้องเดินทางไกลไปเรียน จนปี พ.ศ. ๒๕๐๓-๒๕๐๔ เกิดการต่อสู้ระหว่างกองกำลังคอมมิวนิสต์ในพื้นที่และกองกำลังทหารหน่วยทหารรักษาพื้นที่ได้ และอพยพชาวบ้านส่วนใหญ่ไปอยู่นอกพื้นที่ กระทั่งปี พ.ศ. ๒๕๐๔ เกิดเหตุการณ์บ้านแตกเพราะภัยทางการเมือง ทำให้คนในพื้นที่ถูกแบ่งเป็น ๒ ส่วน ส่วนหนึ่งถูกส่งไปอยู่บริเวณเขื่อนอุบลรัตน์ อีกส่วนหนึ่งเข้าป่าไปกับกลุ่มคอมมิวนิสต์

พ.ศ. ๒๕๑๐-๒๕๒๖

ยุคสิ้นเสียงปืนแตก

ช่วงแรกชาวบ้านที่ถูกย้ายไปอยู่เขื่อนอุบลรัตน์ ได้ย้ายกลับมาตั้งบ้านเรือนที่บ้านหนองไฮอีกครั้ง แต่ทหารย้ายให้ไปอยู่ที่เขื่อนลำค่อมน้อย จังหวัดอุบลราชธานี เพราะสถานการณ์ยังไม่สงบ จนปี พ.ศ. ๒๕๒๕ ชาวบ้านเหล่านั้นได้ย้ายกลับมาสมทบด้วยชาวบ้านที่หนีเข้าป่าและเข้ามาขอตัวกับทางราชการ ตามมาด้วยชาวบ้านหนองแมงดาที่ย้ายกลับมาพื้นที่เดิมในปี พ.ศ. ๒๕๒๖ โดยมีกองกำลังสุรนารีทำงานพัฒนาร่วมกับชุมชน ร่วมด้วยหน่วยงานภาครัฐและองค์กรต่างๆ ที่เข้ามาในพื้นที่ เน้นพัฒนาความเจริญทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี จนทำให้เกิดปัญหาด้านทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมติดตามมาในที่สุด

พ.ศ. ๒๕๒๗-๒๕๕๒

ยุคเริ่มการพัฒนาในพื้นที่

ตำรวจตระเวนชายแดน (กองกำลังสุรนารี) เป็นผู้นำหลักในการพัฒนาพื้นที่ เน้นงานมวลชนสัมพันธ์ โดยมีการจัดตั้งโรงเรียนเป็นครั้งแรกที่บ้านปาก่อในปี พ.ศ. ๒๕๒๗-๒๕๒๘ จากนั้นได้เริ่มโครงการพระราชดำริฯ ส่งเสริมการเกษตรและปลูกพืชผสมผสาน เพื่อแก้ปัญหาความยากจนและสร้างงานให้คนในพื้นที่ ต่อมาปี พ.ศ. ๒๕๓๔-๒๕๓๘ ชุมชนได้ร่วมกันสร้างโรงเรียนบ้านนาหนองเจริญแดง โรงเรียนหนองแมงดา และโรงเรียนบ้านห้วยถ่ม

ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๓๗ มีการร้องเรียนเรื่องปัญหาที่ดิน ส่งผลให้เกิดปัญหาการจัดการที่ดินให้กับคนที่ย้ายเข้ามาในพื้นที่และคนที่อาศัยอยู่เดิม

เมื่อรัฐมีนโยบายแก้ปัญหาให้กับผู้ที่ย้ายเข้าไปอยู่ใหม่ ทำให้เจ้าของที่ดินเดิมขายที่ดินตนเองให้กับคนนอกที่เข้ามาตั้งถิ่นฐาน เพื่อตนเองจะไปรับที่ดินที่จัดสรรใหม่จากภาครัฐ ทำให้ที่ดินไม่พอกับคนที่เพิ่มขึ้น ประกอบกับมีการสนับสนุนให้ปลูกพืชเศรษฐกิจที่ต้องใช้สารเคมี ทำให้มีต้นทุนสูง จึงเกิดปัญหาหนี้สินติดตามมา และต่อมาก็เกิดการรุกพื้นที่ป่ามากขึ้นเพื่อขยายพื้นที่ทำกินจนชาวบ้านถูกจับกุมจากภาครัฐ การทำลายทรัพยากรในตำบลปาก่อดำเนินเรื่อยมา จนในปี พ.ศ. ๒๕๔๓ กองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม (Social Investment Fund : SIF) ได้เล็งเห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนจึงได้สนับสนุนงบประมาณในการจัดการป่าชุมชนโดยชุมชน รวมทั้งพัฒนาโครงสร้างระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน ส่งเสริมการปลูกพืช ที่ใช้ทุนเดิมมาพัฒนาพื้นที่ตนเอง

■ กุณตำบล

จากแรงขับเคลื่อนพัฒนาชุมชนจากภาคีภายนอก ทำให้เกิดต้นทุนสำคัญในพื้นที่ในหลายๆ ด้าน ดังนี้

ทุนทรัพยากรมนุษย์

ด้วยพัฒนาการที่ยาวนาน ทำให้ตำบลมีปราชญ์หรือคนต้นแบบ ที่คิดค้น เรียนรู้ สังเกต และวิเคราะห์ จนสรุปออกมาเป็นความรู้ของตนเอง ที่ทำได้จริง เห็นผลจริง และสืบทอดเป็นความรู้ของชุมชน เช่น บัวลอย พรหมรักษ์ แพทย์ประจำตำบลปาก่อ บุญทัน บุระคำ ผู้รู้การปั้นโอ่ง และ สุบัน โลโซย หมอยาพื้นบ้านและสมุนไพร

แหล่งเรียนรู้ชุมชน

ที่เป็นแนวทางในการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างเป็นรูปธรรม เช่น ศูนย์เรียนรู้ปราชญ์ชาวบ้านเกษตรอินทรีย์ (บุญมี มะลิส้า) ศูนย์การเรียนรู้ปราชญ์ชาวบ้านเศรษฐกิจพอเพียง (เพชร คำโคตรสุนทร)

กลุ่มคนที่มีแนวคิดพัฒนาชุมชนร่วมกัน

เป็นผลจากการผ่านเหตุการณ์ อยู่ในสภาวะปัญหาเหมือนกัน ทำให้เกิดการรวมกลุ่มเพื่อแก้ปัญหา

ทุนวัฒนธรรม

คนส่วนใหญ่เกือบทั้งหมดเป็นคนผู้ไท ทำให้มีวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมานาน และเป็นจุดยึดเหนี่ยวให้คนในชุมชนเข้ามาทำกิจกรรมร่วมกัน สร้างความสมัครสมานสามัคคีไว้เป็นพลังชุมชนที่เหนียวแน่น

ทุนทรัพยากร

ที่ยังมีความอุดมสมบูรณ์อยู่บ้าง เนื่องจากในชุมชนยังมีป่าไม้อยู่ถึง ๗ แห่ง ที่เป็นแหล่งอาหารและสมุนไพรของชาวบ้าน รวมทั้งมีแหล่งน้ำสำคัญถึง ๘ แห่ง ที่ใช้ในครัวเรือนและเกษตรกรรม

แม้จะมีทุนในการพัฒนาตนเองได้ แต่แนวทางพัฒนาของตำบลยังคงเป็นการพัฒนาแบบแยกส่วน ทำให้ตำบลก็ยังเกิดปัญหาใหม่ขึ้นอยู่เรื่อยๆ เช่น ปัญหาความแห้งแล้งขาดแคลนน้ำในภาคเกษตร และปัญหาเยาวชนทะเลาะเบาะแว้งสิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องที่ทุกคนรับรู้และแบกรับปัญหาตลอดมา จนกระทั่งโครงการฯ ได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เข้ามารวมกลุ่มคนที่ต้องการพัฒนาชุมชนเข้าด้วยกัน พร้อมกับสร้างทางเลือกในการใช้ชีวิตที่ยั่งยืนให้กับคนส่วนใหญ่ในชุมชน 💧

ก้าวเดิน ด้วยความพอเพียง

ก้าวสู่การน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ ระดับตำบลและระดับครัวเรือน โดยตำบลปาก่อแห่งนี้ เป็นพื้นที่สมัครเข้าร่วมโครงการรักษ้ำป่า สร้างคน ๘๔ ตำบล วิถีพอเพียง ระยะที่ ๓ ผ่าน รักเกียรติ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมงานกับองค์กรพัฒนาเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งคณะกรรมการโครงการฯ ได้เข้ามาประเมินพื้นที่พบว่า ตำบลปาก่อยังอยู่ในจุดเริ่มพัฒนาชุมชนตนเองโดยไม่มีพี่เลี้ยง และยังไม่ได้เดินตามแนววิถีพอเพียงที่ชัดเจน แต่มีจุดแข็งเรื่องของการกำลังคน ทั้งแกนนำ กลุ่มอนุรักษ์ คนต้นแบบ และเครือข่ายป่าในชุมชน แม้ไม่มีภาพการทำงานเป็นกลุ่มในระดับตำบลก็ตาม ซึ่งถือเป็นเรื่องท้าทายต่อการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย จึงพิจารณาก่อนอนุมัติให้เข้าร่วมโครงการฯ ในปลายปี พ.ศ.๒๕๕๒ 💧

■ กลไกการขับเคลื่อน

สิ่งสำคัญที่ขาดไม่ได้ในการผลักดันโครงการอย่างเป็นรูปธรรม คือ คณะกรรมการโครงการฯ ตำบลปากอ่ และทีมงานภาคสนาม ปตท. ซึ่งเป็นผู้จุดประกาย เปิดประเด็น วางแผน ประสานงาน สร้างสรรค์กิจกรรมต่างๆ ภายหลังจากตำบลปากอ่ได้เข้าร่วมโครงการฯ อย่างเป็นทางการแล้ว ได้มีการร่วมกันจัดตั้งคณะกรรมการโครงการฯ รักษาการขึ้นมาก่อน เพื่อทำหน้าที่เชื่อมประสานผู้นำแต่ละหมู่บ้านกับเจ้าหน้าที่ประจำภาคของโครงการฯ จากนั้นได้มีการปรับสถานะคณะกรรมการโครงการฯ รักษาการ และสรรหาตัวแทนในแต่ละหมู่บ้านขึ้นมาเป็นคณะกรรมการโครงการฯ หลังจากที่เคยริเริ่มความพร้อมให้ชุมชนสามารถบริหารจัดการโครงการเองได้แล้ว สำหรับตำแหน่งประธานโครงการฯ ซึ่งมีความสำคัญนั้น ได้ลงมติให้ ร.ต.อ.แสงสรรค์ พวงปัญญา ครูใหญ่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านห้วยฆ้อง คำนวณความเหมาะสมที่ว่าครูมีความรู้และพร้อมที่จะให้การเรียนรู้กับชุมชน อีกทั้งโรงเรียนบ้านห้วยฆ้องมีจุดเรียนรู้เรื่องเกษตรผสมผสานที่สามารถเป็นแบบอย่างให้กับผู้สนใจในตำบลและนอกตำบล รวมถึงโรงเรียนเป็นสถานที่ที่มีองค์ประกอบในการให้เด็กนักเรียนได้เรียนรู้ง่าย โดยโครงสร้างของคณะกรรมการโครงการฯ มีดังนี้

คณะกรรมการโครงการฯ ตำบลปากท่อ

การดำเนินการให้เกิดการมีส่วนร่วมตั้งแต่คิดค้นหาเพื่อให้เกิดการพัฒนา
คณะกรรมการโครงการฯ จึงมีการกำหนดแผนการเตรียมความพร้อมตำบล เพื่อ
ให้เข้าใจถึงทิศทางและกระบวนการดำเนินงานตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง
รวมทั้งให้ความสำคัญกับการคัดสรรหาและเตรียมคน ที่มีความสนใจหลากหลาย
เข้ามาทำงานในสิ่งที่ตนเองถนัด โดยในเดือน
กันยายน-ธันวาคม ปี พ.ศ.๒๕๕๒ ได้กำหนด
แผนงานและมีการดำเนินงาน ดังนี้

แผนงานที่ ๑ การเตรียมความพร้อมครัวเรือน
พอเพียงอาสา ภาควิและคณะกรรมการ ประกอบ
ด้วย ๒ กิจกรรม คือ

๑.๑ ศึกษาดูงานวิถีพอเพียงและพลังงาน
ทางเลือก มีคณะกรรมการโครงการฯ และครัวเรือน
พอเพียงอาสา เข้าศึกษาดูงานที่มูลนิธิพัฒนาอีสาน
ในวันที่ ๕-๑๐ ตุลาคม ปี พ.ศ.๒๕๕๒ เพื่อให้ได้แนวคิด
ในการดำเนินชีวิตตามแนววิถีพอเพียง และเกิดความรู้ความสามารถ ในการ
เลือกใช้พลังงานทดแทนในท้องถิ่นที่สอดคล้องกับศักยภาพของชุมชน
ผลที่ได้ คือ แนวทางในวิถีพอเพียงและทางเลือกของพลังงานทดแทน
ทั้งนี้จากกระบวนการศึกษาดูงานทำให้เกิดความสนใจต่อการกำหนดแผนงาน
เรื่องพลังงานทดแทนในปี พ.ศ.๒๕๕๒ เช่น การเผาถ่านจากถัง ๒๐๐ ลิตร
เป็นต้น และเป็นผลให้ จุลวิศาล บัวนาค นำความรู้ที่ได้มาปฏิบัติก่อนที่จะพัฒนา
เป็นวิทยากรอบรมในตำบลได้

๑.๒ อบรมเชิงปฏิบัติการการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมโดยเป็น
กิจกรรมที่ทำให้เกิดความเข้าใจต่อหลักคิดและการบริหารงานโครงการ อย่างมี
ประสิทธิภาพ เมื่อวันที่ ๒๕ - ๒๖ กันยายน ปี พ.ศ.๒๕๕๒ โดยใช้กระบวนการศึกษา
ดูงานและอบรมหลักการบริหารโครงการฯ ไปพร้อมกัน ณ ตำบลหนามแท่ง
อำเภอศรีเมืองใหม่ จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งการจัดอบรมในครั้งนี้ยังก่อให้เกิด
ประเด็นป่าครอบครัวที่สร้างความสนใจต่อเนื่องให้กับคณะกรรมการโครงการฯ
และครัวเรือนพอเพียงอาสาที่เข้าร่วมศึกษาดูงาน

แผนงานที่ ๒ ของตำบลปากอ่ เป็นการสร้างกิจกรรมต่อเนื่องเพื่อให้คณะกรรมการตำบลได้มีส่วนร่วมในการคิดค้นแผนงาน พร้อมกับหลักการบริหารจัดการโครงการ โดยแบ่งบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบในการระดมแนวคิดเพื่อสร้างแผนงานสำหรับปี พ.ศ.๒๕๕๓ ร่วมกัน เริ่มจากจัดให้มีการประชุมคณะกรรมการโครงการทุกเดือน เพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนแนวคิดและยกร่างแผนงานตำบลร่วมกัน จนมีการประชาพิจารณ์เพื่อรับรองร่างแผนตำบลทิศทางและงานของตำบลที่สอดคล้องกับ ความเข้าใจของสมาชิกในตำบล มีความเหมาะสมต่อเป้าหมายโครงการฯ โดยกิจกรรมที่ กำหนดนั้นใช้เป้าหมายของโครงการฯ เป็นหลักในการสร้างกิจกรรม

แผนงานที่ ๓ เน้นการบริหารจัดการในส่วนสำนักงาน โดยตำบลปากอ่ได้รับการสนับสนุนพื้นที่เพื่อเป็นศูนย์ประสานงานโครงการฯ ที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านห้วยฆ้อง พร้อมทั้งจัดซื้อคอมพิวเตอร์ไว้ใช้งาน นอกจากนี้ยังได้รับการสนับสนุนด้วยการพาแกนนำเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการเครือข่ายแกนนำรุ่นกลาง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้กระบวนการทำงานที่สอดคล้องในแต่ละพื้นที่ รวมทั้งกระบวนการกลั่นกรองแผนงานระดับตำบลก่อนจะนำเสนอต่อบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)

โดยแต่ละตำบลต้องมีการเสนอแผนงานและกิจกรรมตนเองด้วยการส่งตัวแทนตำบลละ ๓ คน เข้าร่วมการนำเสนอที่ตำบลเขาตอก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ในวันที่ ๑๘-๑๙ ตุลาคม ปี พ.ศ.๒๕๕๒ ผลที่ได้คือ การแลกเปลี่ยนแนวคิดและกระบวนการทำงานที่เป็นขั้นตอน

นอกจากนี้ยังมีการอบรมเชิงปฏิบัติการ กระบวนการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมให้กับคณะกรรมการโครงการฯ ณ ตำบลหนามแท่ง อำเภอสรีเมืองใหม่ จังหวัดอุบลราชธานี โดยมีผู้เข้าร่วมกิจกรรมคือ คณะกรรมการโครงการฯ และครัวเรือนพอเพียงอาสาจำนวน ๓๕ คน ขณะเดียวกันก็สนับสนุนให้คณะกรรมการโครงการฯ ร่วมกันจัดทำแผนตำบลวิถีพอเพียงปี พ.ศ.๒๕๕๒ และเข้ามามีส่วนช่วยในการทำงานของแต่ละกิจกรรมร่วมกับครัวเรือนพอเพียงอาสา โดยใช้หลักคัดเลือกคนเข้ามาทำงานตาม "ทฤษฎี ไข่แดง ไข่ขาว" ดังรายละเอียดประกอบ คือ

สำหรับการดำเนินงานของโครงการฯ ตำบลปากอ่ ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๕๒ ถึงปี พ.ศ.๒๕๕๔ นั้นได้มีการปรับเปลี่ยนแบบและกระบวนการบนฐานการเรียนรู้ของผู้ที่มีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมและต้องการเรียนรู้ร่วมกัน โดยวิธีการในการทำงานร่วมกันจะถูกคิดค้นขึ้น ต่อเมื่อมีกระบวนการทำงานตามเป้าหมายแล้ว ทั้งนี้จะอยู่ภายใต้วิธีการบริหารกิจกรรมที่แต่ละคนมีส่วนรับผิดชอบ โดยมีเทคนิคในการทำงานดังนี้

ใช้บันได ๓ ขั้น

๓) สรุป - ผ่านเวทีประชุมครั้งต่อไป

๒) ดำเนินการ - ผ่านการประชุมเพื่อหามติ

๑) ขึ้นเตรียม - พูรับฟังชอบกิจกรรมเตรียมเสนอ

ทีมงานภาคสนามปตท.

เป็นทีมที่ช่วยสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการโครงการฯ โดยแต่ละตำแหน่งจะมีบทบาทดังนี้

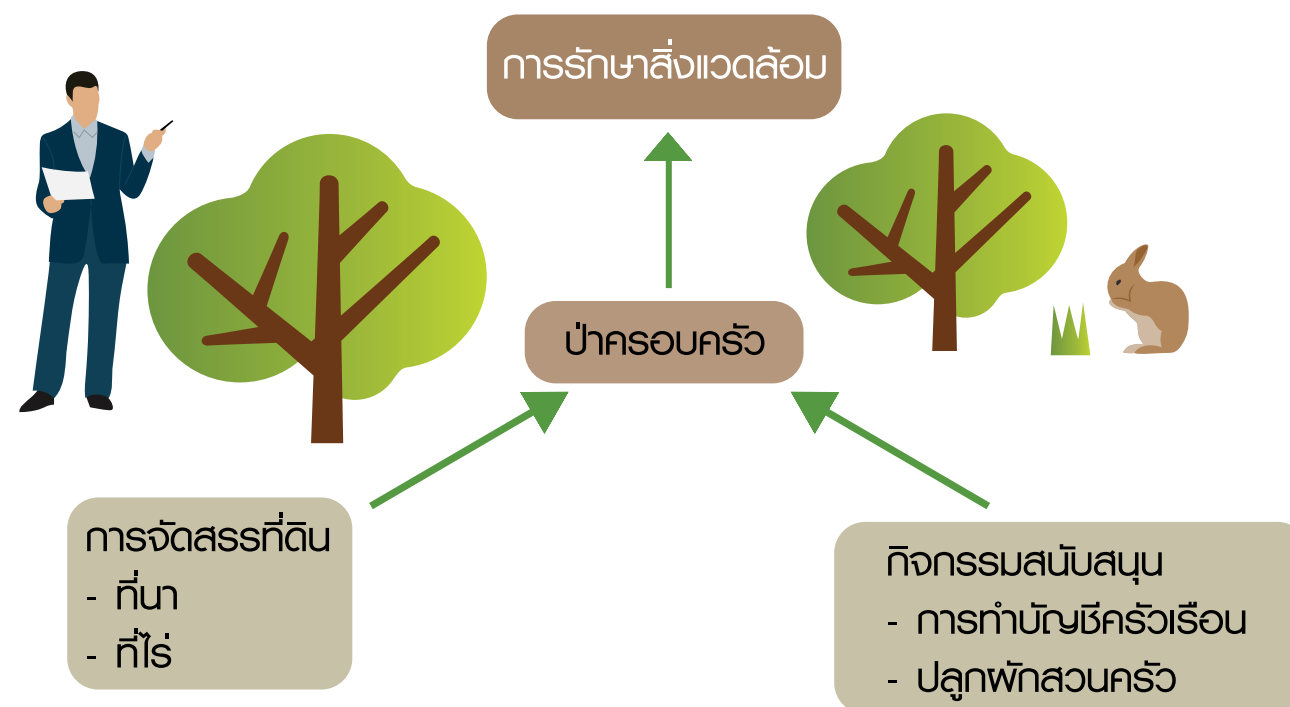
เจ้าหน้าที่ประจำตำบล มีบทบาทในการติดตามสนับสนุนกิจกรรมให้ดำเนินไปตามแผนงานที่ตั้งไว้ ประสานงานทั้งในและนอกตำบล และติดตามกระบวนการเรียนรู้ ที่ช่วยให้ชุมชนพัฒนาได้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีเทคนิคทำงานว่า "เอาความจริงใจเป็นที่ตั้ง" ที่เหลืออะไรก็ร่วมด้วยช่วยกัน ให้บรรลุเป้าหมาย

เจ้าหน้าที่ประจำภาค เชี่ยวชาญการทำงานพัฒนาชุมชน จึงเข้าใจรูปแบบงานของโครงการฯ ได้ง่ายมีบทบาทในการวิเคราะห์ ให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางการดำเนินงาน แก่เจ้าหน้าที่ประจำตำบล กระตุ้นให้คณะกรรมการ และเจ้าหน้าที่ประจำตำบลดำเนินงานตามหลักการบริหารของโครงการฯ

ที่ปรึกษาภาค ให้คำแนะนำเชิงนโยบาย ประสานงานระหว่างทีมบริหารโครงการกับเจ้าหน้าที่ประจำภาค ผ่านเวทีประชุมกลไกภาค เน้นกระตุ้นและติดตามการดำเนินงานของพื้นที่และมอบหมายงานตามนโยบายโครงการฯ

รูปธรรมความสำเร็จในพื้นที่

ป่าครอบครัว ทางเลือกทางรอดของตำบลป่าก่อ

จากพื้นเพเดิมของชาวป่าก่อที่ผูกพันอยู่กับป่าและต้องเปลี่ยนแปลงไปตามนโยบายจัดสรรที่ดินให้กับจำนวนคนที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งการทำเกษตรพืชเชิงเดี่ยว ปลูกพืชไร่ที่ต้องใช้ที่ดินเพิ่มขึ้น ยิ่งพัฒนาตามกระแสทุนนิยมเข้มข้นขึ้นมากเท่าไร สิ่งแวดล้อมก็ยิ่งแย่ แย่ ผืนป่าก็ยิ่งหดหายเท่านั้น สุดท้ายก็เหลือเพียงป่าสาธารณะ ป่าชุมชน ป่าไผ่เลี้ยงสัตว์ และป่าในรูปแบบต่างๆ เพียง ๗ แห่ง เอาไว้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งยังคงมีปัญหาติดตามาอีก คือ แหล่งน้ำแห้งขอดในฤดูแล้ง เพราะดินไม่มีต้นไม้ปกคลุมจึงไม่สามารถซับน้ำไว้ได้ หน่วยงานรัฐทำได้เพียงแก้ไขเฉพาะหน้า เช่น สร้างฝาย ขุดเจาะบ่อบาดาล แต่ไม่สามารถแก้ปัญหาได้ในระยะยาว

เมื่อโครงการฯ เข้ามาดำเนินงานในพื้นที่ ได้มีการพาไปดูงานที่ตำบลเสียว อำเภอฟิธีศรีสุวรรณ จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งมีวิธีการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่ชัดเจน และที่ตำบลนามแท่ง อำเภอศรีเมืองใหม่ จังหวัดอุบลราชธานี ที่นี่เองเป็นจุดเริ่มต้นแนวคิดการจัดการป่าครอบครัว ตำบลปาก่อ และกลายเป็นทางเลือกทางรอดใหม่ของชุมชนแห่งนี้ โดยมีประสงค์ ยะกาวิน ตัดสินใจทดลองทำในพื้นที่ของตัวเอง แล้วขยายแนวคิดไปยังคณะกรรมการฯ คราวเรือนพอเพียงอาสาคนอื่นก่อนจะรวมกลุ่มจัดการป่าร่วมกัน พร้อมทั้งให้สัมภาษณ์ว่า "ป่าครอบครัว" เป็นทางเลือกของคนในชุมชนที่จะดูแลรักษาป่าหัวไร่ปลายนาให้คงสภาพป่า ซึ่งสามารถใช้เป็น "ที่หาอยู่หากิน" ในครอบครัวและใช้ประโยชน์ได้ตามแนวคิดการอนุรักษ์ คือ ใช้อย่างรู้คุณค่าและรู้จักรักษาพื้นที่ป่าครอบครัวของคนตำบลปาก่อ จึงเป็นพื้นที่ป่าหัวไร่ปลายนาที่มีอยู่ตามธรรมชาติ รวมทั้งป่าที่ปลูกขึ้นใหม่โดยเจ้าของเป็นผู้ดูแลรักษา แต่แบ่งปันใช้ประโยชน์กับเพื่อนบ้านได้ เป็นป่าส่วนบุคคลที่สามารถจัดสรรการใช้สอยและยังช่วยลดการเข้าไปใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนอย่างได้ผลอีกวิธีหนึ่ง และกลายเป็นกระแสหลักที่คนในพื้นที่ตื่นตัวกันมาก

ปัจจุบันมีผู้สนใจเข้าร่วมกลุ่ม ๒๕ คราวเรือน ใน ๘ หมู่บ้าน รวมพื้นที่ ๖๐ ไร่ ที่มีพื้นที่ติดกับผืนป่า จนสามารถรวมกลุ่มก่อตั้งเป็น "เครือข่ายป่าครอบครัวตำบลปาก่อ" โดยมีกระบวนการจัดการป่าครอบครัว คือ ศึกษาข้อมูลศักยภาพชุมชน พาไปดูงานเรื่องการจัดการป่าครอบครัว รับสมัครสมาชิกจากคราวเรือนพอเพียงอาสา และสร้างกติกาป่าครอบครัวร่วมกัน มีคณะกรรมการลงพื้นที่ประเมินสภาพป่าครอบครัว ประกาศเป็นเขตป่าครอบครัว และคิดป่ายประชาสัมพันธ์ จัดประชุมสมาชิกทุก ๓ เดือน รวมทั้งคอยติดตามสนับสนุนอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

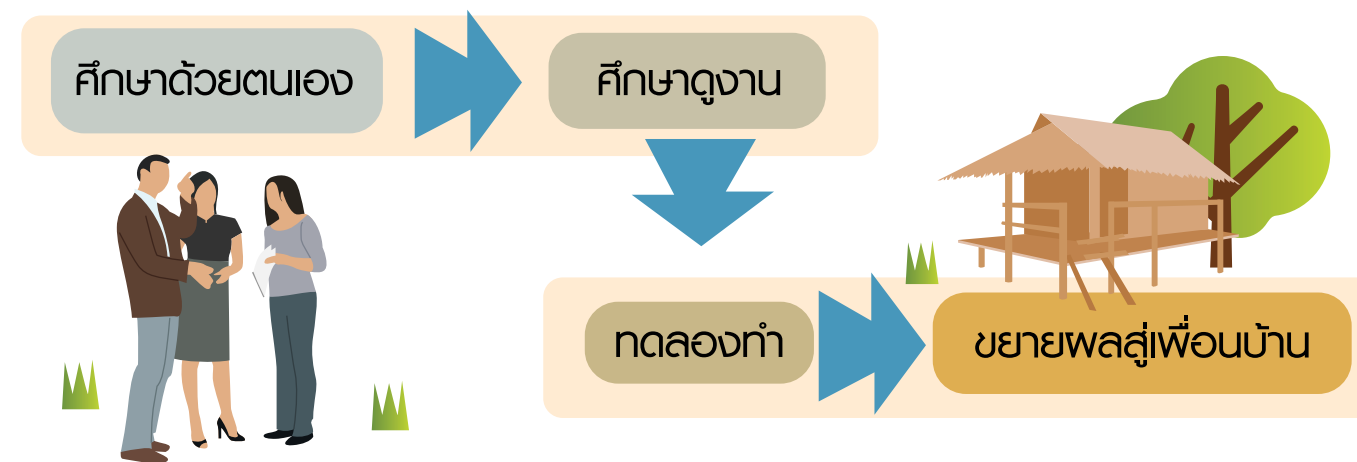
ผลการดำเนินงานพบว่ากลุ่มสมาชิกมีความกระตือรือร้น และใส่ใจพื้นที่ป่าครอบครัว มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสมาชิก ทำให้เห็นสภาพปัญหาและหาแนวทางที่จะจัดการทรัพยากรธรรมชาติด้วยตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการทำกิจกรรมฟื้นฟูป่าหัวไร่ปลายนา สร้างความมั่นคงทางอาหาร และประโยชน์ใช้สอย เช่น ปลูกไม้เสริม และกิจกรรมสนับสนุนการจัดการทรัพยากรป่าเพิ่มเติม เช่น พิธีบวชป่าชุมชน อบรมการเพาะพันธุ์กล้าไม้ ค่ายเยาวชนรักษ์ป่า-รักษ์โลก ป่าครอบครัวของตำบลจึงเป็นเสมือนกำแพงป้องกันการบุกรุกป่าชุมชน เพราะมีป่าส่วนบุคคลไว้ใช้สอยในคราวเรือนแล้วนั่นเอง

จากการมีป่าชุมชนไว้ใช้สอย เป็นแหล่งอาหาร ยาสมุนไพร ทั้งเก็บกินเก็บขาย แต่ก็ยังมีกลุ่มคนบางคนลักลอบเข้าไปตัดไม้ และมีอาชีพเสริมด้วยการเผาถ่านจากเตาดินขาย สร้างปัญหาอย่างหนักให้กับผืนป่า

การหาทางออก ด้วยการใช้องค์ความรู้ทางเลือกอื่นๆ ที่ไม่กระทบกับการใช้ทรัพยากรป่าไม้ จึงเป็นหนทางอันค้ำดันๆ ที่ได้รับการพัฒนาจากหน่วยงานภาครัฐมาอย่างต่อเนื่อง

พลังงานทางเลือก... สู่วิถีพึ่งพาตนเอง

โครงการฯ ได้เข้ามามีส่วนสนับสนุนในเรื่องนี้ โดยมีการเก็บข้อมูล เศรษฐกิจและพลังงาน (ECEN) ในปี พ.ศ.๒๕๕๒ พบว่ามีการใช้พลังงาน ชีวมวลหรือการใช้ฟืนและถ่าน เป็นเชื้อเพลิงหุงต้มมีปริมาณมาก จึงจัดให้มีการศึกษาดูงานเรื่องพลังงานทางเลือก เพื่อมาปรับใช้ใน ชุมชน เช่น แอร์แวน และเตาเผาถ่านจากถ่าน ๒๐๐ ลิตร ที่มูลนิธิพัฒนา อีสาน จังหวัดสุรินทร์ โดยเฉพาะเตาเผาถ่าน ๒๐๐ ลิตร นั้นเกิดจากการ ใช้ถ่านในชีวิตประจำวันและขายเป็นรายได้ มิใช่เป็นเชื้อเพลิงมากกว่า วัสดุอื่น และใช้ไม้ขนาดใหญ่มาเผาในเตาดินเพื่อให้ได้ปริมาณที่มาก การเผาถ่านด้วยถ่าน ๒๐๐ ลิตร เป็นเทคโนโลยีระดับครอบครัวที่มี ประสิทธิภาพสูงสามารถใช้ได้กับไม้ขนาดเล็กและเผาโดยไม่ต้องคิดไฟ ในเตา แต่ใช้ความร้อนไปไล่ความชื้นในเนื้อไม้ ทำให้ได้ถ่านคุณภาพดี และสามารถกักเก็บน้ำสัปดาห์ไว้ใช้ในการเกษตรได้สิ่งเหล่านี้ได้ จุดประกายให้ จุลวิศาล บัวนาถ หนึ่งในสมาชิกครัวเรือนพอเพียงอาสา ทดลองเอามาทำในครัวเรือน ด้วยหวังจะลดรายจ่ายของตนเอง เมื่อเผาถ่าน

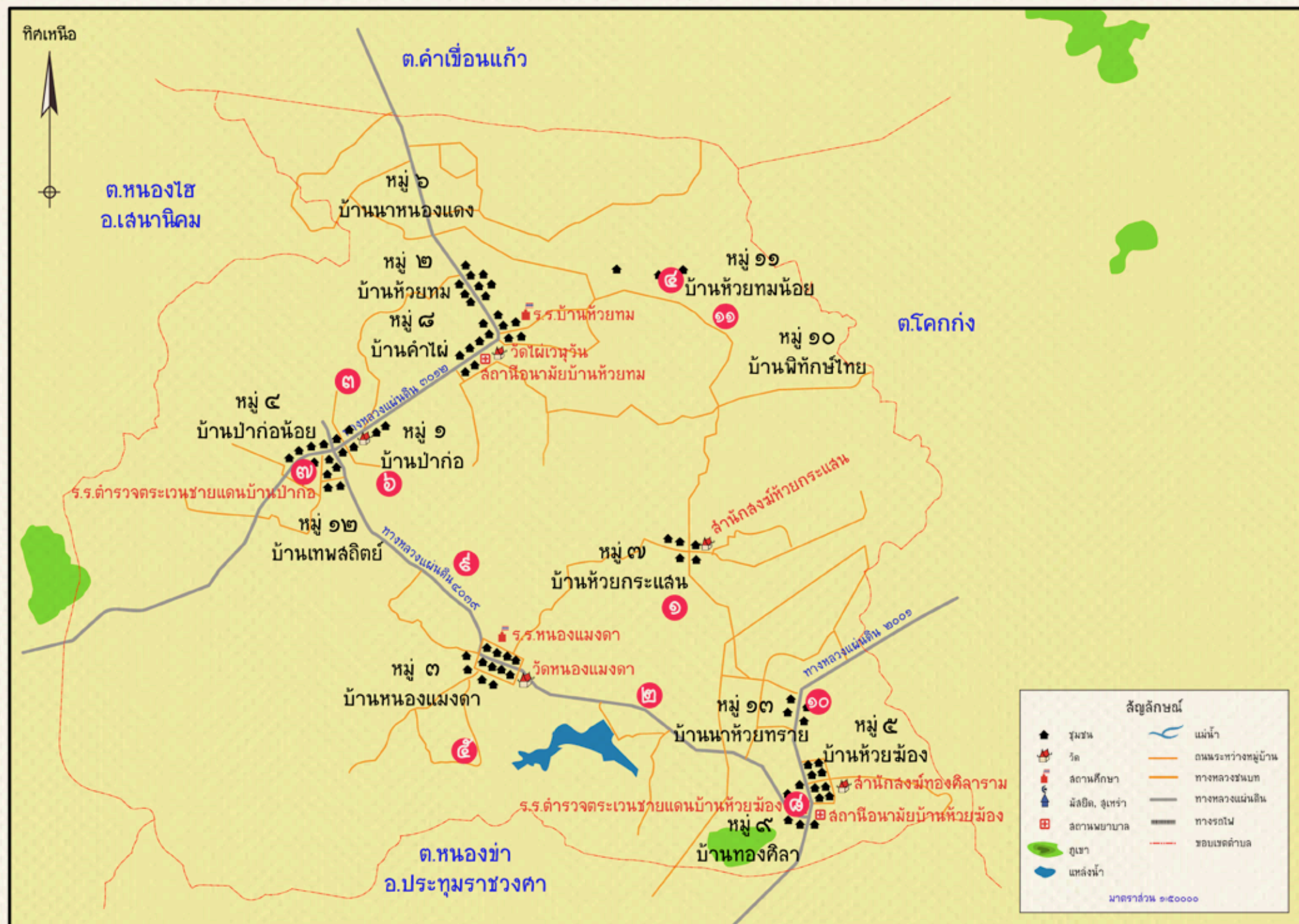
ได้ถ่านไว้ใช้ในบ้าน ลดค่าใช้จ่ายได้จริง และยังได้น้ำส้มควันไม้
มาในงานเกษตรของตนเอง จึงได้ปรับเปลี่ยนวิธีการเพาะปลูก
บนพื้นที่ ๓ ไร่กว่าหลังบ้าน โดยปรับให้มีการปลูกไม้ผล ทำแปลงนา
ทำป่าครอบครัว ขุดบ่อน้ำ เลี้ยงหมูไว้ทำปุ๋ย จนพึ่งพาตนเอง
ได้ทุกอย่างจนเกิดเป็นรูปธรรมและผลสำเร็จเรื่องเตาเผา
ถ่าน ๒๐๐ ลิตรของจุลวิศาล ได้ถูกขยายผลเป็นจุดเรียนรู้
ให้แก่เพื่อนบ้านและผู้สนใจ

โครงการฯ ยังได้สนับสนุนเผยแพร่พลังงานทาง
เลือกในการเกษตร หรือแอร์แวน ที่ตำบลปาก่อได้เรียนรู้
เพิ่มเติมจากบ้านผาชัน ตำบลสำโรง อำเภอฟิโรธร
จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นระบบการเพิ่มแรงดันเครื่อง
สูบน้ำ ให้สามารถส่งน้ำได้ไกลมากกว่า ๕๐๐ เมตร
และทำให้แรงดันน้ำเพิ่มขึ้นได้จากการเพิ่มท่อพักสร้าง
แรงดัน ใช้แก้ปัญหาได้ดินน้อยในช่วงฤดูแล้ง และ
กระจายน้ำในแปลงเกษตรได้ทั่วถึงขึ้น ซึ่งจุลวิศาล
ได้พัฒนาขึ้นในแบบของตนเอง และขยายผลแก่ครัว
เรือนพอเพียงอาสาที่สนใจ ตลอดจนใช้กับจุดเรียนรู้
ทางการเกษตรของตำบลปาก่อ เช่น ศูนย์การเรียนรู้
รู้เกษตรอินทรีย์ของ บุญมี นอกจากนี้ ยังสนับสนุน

เรื่องระบบการจัดการพลังงานลม โดยสร้างจุดเรียนรู้กังหันลม
สูบน้ำในแปลงเกษตร ซึ่งเป็นจุดเรียนรู้ต่อเนื่องอีก ๔ แห่ง ได้แก่
โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านห้วยฆ้อง โรงเรียนบ้านปาก่อ
ศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ของ บุญมี และจุดเรียนรู้พลังงานทาง
เลือกกังหันลมสูบน้ำของ วสัน บุคตะคาม

■ แผนที่ความรู้

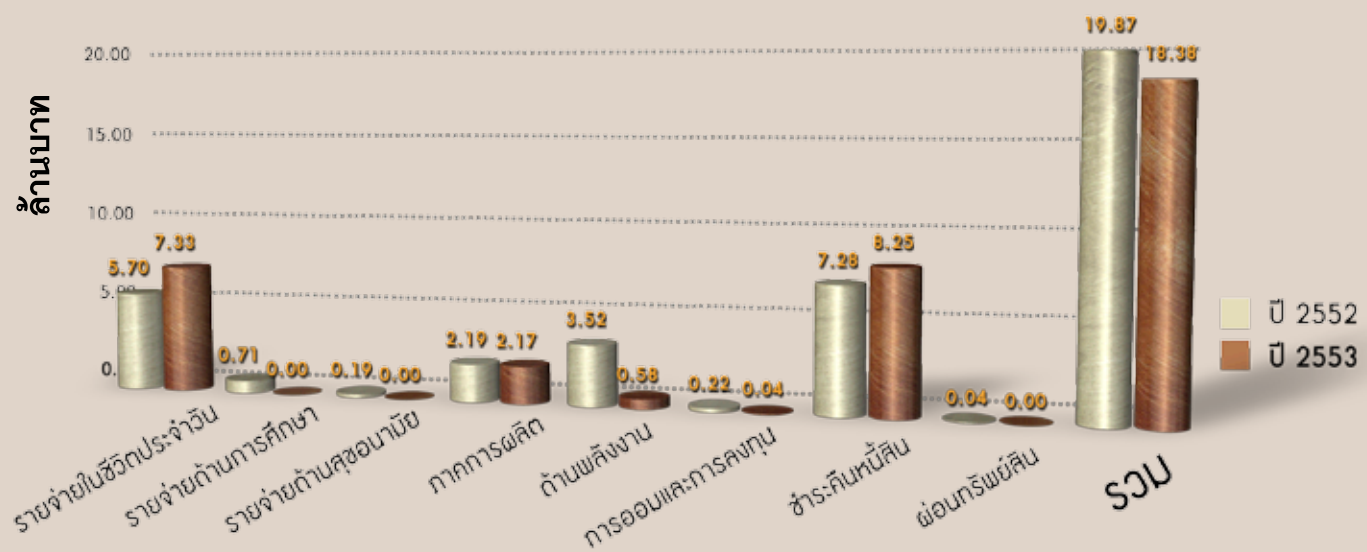
รายชื่อแหล่งเรียนรู้ตำบลปากอ

- ๑ แหล่งเรียนรู้การจัดการป่าครอบครัว บ้านห้วยกระแล่น
- ๒ แหล่งเรียนรู้การทำกังหันลมสูบน้ำ
- ๓ แหล่งเรียนรู้การทำนาแบบปลอดสาร บ้านปาก่อ
- ๔ แหล่งเรียนรู้การทำสวนปลอดสาร บ้านห้วยถ่ม
- ๕ แหล่งเรียนรู้เกษตรพอเพียง บ้านหนองแมงดา
- ๖ แหล่งเรียนรู้เกษตรพอเพียง บ้านปาก่อ
- ๗ แหล่งเรียนรู้เกษตรพอเพียงโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านปาก่อ
- ๘ แหล่งเรียนรู้เกษตรพอเพียงโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านห้วยม่วง
- ๙ แหล่งเรียนรู้ป่าชุมชนบ้านหนองแมงดา บ้านหนองแมงดา
- ๑๐ แหล่งเรียนรู้พลังงานทางเลือก บ้านนาห้วยทราย
- ๑๑ แหล่งเรียนรู้โรงเรียนบ้านห้วยถ่ม บ้านห้วยถ่ม

■ ลดรายจ่าย = เพิ่มรายได้

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเศรษฐกิจครัวเรือนและพลังงาน ในภาพรวมของตำบลระหว่างปี ๒๕๕๒-๒๕๕๓ พบว่า รายจ่ายรวมปี ๒๕๕๓ ลดลง ๑.๔๘ ล้านบาท คิดเป็น ๘% ของรายจ่ายรวมปี ๒๕๕๒ รายจ่ายที่ลดลงมากที่สุด มาจากพลังงาน และการศึกษา ลดลงเป็นเงิน ๒.๘๔ และ ๐.๘๑ ล้านบาท ตามลำดับ

แผนภูมิ เปรียบเทียบข้อมูลรายจ่ายรวม ปี ๒๕๕๒-๒๕๕๓

ปริมาณการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์ที่ลดลง
จากการทำกิจกรรมตลอดระยะเวลาที่เข้าร่วมโครงการฯ

ตำบลป่าก่อลดการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์ได้ ๖๗๔,๔๑๘ กิโลกรัม จากกิจกรรม
การปลูกต้นไม้ การทำปุ๋ยอินทรีย์ กังหันลมสูบน้ำ กิจกรรมรณรงค์การประหยัดพลังงาน การแปรรูป
ผลิตภัณฑ์จากเศษวัสดุธรรมชาติ การคัดแยกขยะ และการตั้งจุดรับซื้อพืชผลทางการเกษตร

หน่วย : กิโลกรัม CO₂

กิจกรรม	ปริมาณ CO ₂ ที่ลดการปล่อยลง
ปลูกต้นไม้	609,000
คัดแยกขยะ	4,088
แปรรูปผลิตภัณฑ์จากเศษวัสดุธรรมชาติ	4,719
การทำปุ๋ยอินทรีย์	38,015
จุดรับซื้อพืชผลทางการเกษตร	2,445
กังหันลมสูบน้ำ	8,341
กิจกรรมรณรงค์การประหยัดพลังงาน	7,810
รวม	674,418

หมายเหตุ : เก็บข้อมูลจากกลุ่มครัวเรือนพอเพียงอาสาที่เข้าร่วมโครงการฯ

ภาคผนวก

รายชื่อคนต้นแบบ...บทสรุปความพอเพียง

จุลวิศาล บัวนาค

เตาเผาถ่านจากถัง ๒๐๐ ลิตร

"เตาเผาถ่าน ๒๐๐ ลิตร ไม่ใช้การทำเพื่อให้ได้ถ่าน... แต่เมื่อทำแล้วต้องทำเพื่อให้ได้ประโยชน์ครอบคลุมทั้งสวน"

ความเคียดเคี้ยวจริงจังในน้ำเสียงขัดกับบุคลิกที่ร่าเริงของ จุลวิศาลขณะบอกเล่าแนวคิดนี้ให้เราฟัง ซึ่งเกิดจาก จุดพลิกผันครั้งใหญ่เมื่อหันมาสนใจเรื่องงานเกษตร ได้ทดลองทำและปรับที่ดินเป็นสวนไม้ผล โดยตั้งเป้าหมายใช้ชีวิตแบบปลอดสาร เมื่อเห็นเรื่องเตาเผาถ่านจากถัง ๒๐๐ ลิตร จึงคิดว่าน่าจะเป็นทางเลือกหนึ่งในงานเกษตร โดยเห็นว่าเป็นตัวตั้งต้นการทำเกษตรในสวน ที่มีมูลสัตว์ เตาถ่าน และ น้ำ ที่เอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน จนได้ไปศึกษาดูงานกับโครงการฯ แล้วกลับมาลองทำเอง ผลที่ได้ก็คือ ถ่านที่มีคุณภาพไว้ใช้ในครัวเรือน น้ำส้มควันไม้เอาไปใส่คอกวัวคอกควาย จี๋ถ่านใช้ผสมปุ๋ยใส่พืชในสวน และยังได้ใช้ประโยชน์จากเศษไม้เล็กๆ รอบบ้านที่คุ้มค่าที่สุด เมื่อทำสำเร็จก็ขยายให้เป็นจุดเรียนรู้ ถ่ายทอดให้กับเพื่อนบ้านและผู้สนใจในวงกว้าง

ประสงค์ ยะกาวัน

ป่าครอบครัวหัวใจ "เพชร"

คำพูดสั้นๆ แต่ได้ใจความของประสงค์ ยะกาวัน หรือเพชร ระหว่างพาชมบริเวณป่าครอบครัวที่เขียวครึ้มไปด้วยต้นไม้สูงใหญ่ ซึ่งเป็นแนวคิดที่ได้จากการไปดูงานจัดการ "ป่าครอบครัว" กับโครงการฯ ทำให้เห็นว่าการกันแนวเขตพื้นที่ป่าในไร่ของแต่ละคนไว้สำหรับเก็บของป่า ที่ประยุกต์ร่วมกับการปลูกพืชเศรษฐกิจ เป็นการสร้างสมดุลให้กับครัวเรือน เป็นผลให้ เพชรสร้างป่าครอบครัวของตนเอง ด้วยการปลูกไม้ป่า เช่น ไม้ยาง ไม้แดง ฯลฯ ในที่ดินของตนเองเพื่อกันไว้เป็นป่าของครอบครัว ขณะเดียวกันก็จัดทำบัญชีครัวเรือน ทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในนาข้าว ปลูกผักที่ใช้ทำอาหารขายตามตลาดนัด เช่น กะเพรา ต้นหอม ผักชี โดยเพชรสามารถเก็บของป่ามากินใช้ เหลือกก็ขายสร้างรายได้ และกลายเป็นจุดเริ่มต้นของแนวทางใหม่ในการรักษาสิ่งแวดล้อมภายใต้กำลังที่ตนเองสามารถจัดการได้และขยายผลไปสู่เครือญาติและเพื่อนบ้านใกล้เคียง

วิเชียร ลุนทอง

ความสุขในการปฏิบัติธรรมกับงานเกษตรผสมผสาน

"การปฏิบัติธรรมเป็นแนวทางกำหนดชีวิตการให้เป็นการสะสมความดีให้เท่าที่เรามี余力ให้ได้เยอะยิ่งน้อยมาก"

รอยยิ้มมีเมตตาของวิเชียรขณะกล่าวถึงแนวทางทำเกษตรในแบบตน ที่เกิดจากได้ดูสารคดีเกษตรทฤษฎีใหม่ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ จึงเกิดแรงบันดาลใจลงมือทำเกษตรผสมผสาน ตามแนวพระราชดำริฯ คือ แบ่งพื้นที่ทำนา ๕ ไร่ สระน้ำ ๒ ไร่ ปลูกพืชไม้ผล

๑๔ ไร่ ที่อยู่อาศัย ๑ ไร่ ปลูกยางพารา ๕ ไร่ ปลูกพืชผักสวนครัว ๑ ไร่ และเนื่องจากวิเชียรไม่กินเนื้อสัตว์และไม่ต้องการเบียดเบียนสิ่งมีชีวิตอื่น ทำให้วิเชียรได้นำน้ำหมักชีวภาพในสูตรพืชผักและผลไม้ไว้ใช้เอง มีสวนเกษตรผสมผสานที่เพียงพอต่อการบริโภค และยังเป็นแหล่งที่ทำให้เกิดการหมุนเวียนค่าใช้จ่ายในครัวเรือน เมื่อโครงการฯ ได้เข้ามาส่งเสริมกิจกรรมต่างๆ ก็ยิ่งตอกย้ำแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงให้กับวิเชียรเพิ่มขึ้น และเห็นเป็นแนวทางที่จะถ่ายทอดให้กับทุกคนต่อไป

รายชื่อครัวเรือนพอเพียงอาสา

๑. นายวิไลย ทองใส
๒. นายเทียม กุลภา
๓. นายสากล วงษ์ศรีแก้ว
๔. นายวิไลย บุญมาก
๕. นางทองพูล จันทร์ศรี
๖. นายประสิทธิ์ ฐานะ
๗. นางบุญมี มะลิสำ
๘. นายบุญสี ไชยแสง
๙. นายจันทา สมดี
๑๐. นายสิงห์ วุฒิยา
๑๑. นายอำพร ลาหลายเลิศ
๑๒. นายบุญเริ่ม วงศ์บุญมา
๑๓. นายสง่า กำเกลี้ยง
๑๔. นายทองม้วน ภูมิพันธ์
๑๕. นายณัฐพงษ์ จันทะโสม
๑๖. นายสมพาน คณานันท์
๑๗. นายสุวรรณ พิมพ์ปัก
๑๘. นายทองคุณ อ้วนน้ำเที่ยง
๑๙. นายวิเชียร สุนทอง
๒๐. นางเรืองศิลป์ เน้นอุคร
๒๑. นายสุนนต์ ลิพิมพ์
๒๒. นายอำพร บุญมาก
๒๓. นายถวิล ทิธรรม
๒๔. นายคำใหม่ อุ่นคา
๒๕. นางสาววัลย์ หมายมัน
๒๖. นายอุดม จันทรบุตร
๒๗. นางหนูลักษณ์ บุญมาก
๒๘. นางบุญมี อุ่นเจริญ
๒๙. นายสุพล เอกศรี
๓๐. นายรินทอง สอนใส

๓๑. นายสีทาวัน พรหมเมือง
๓๒. นายทา คณานัน
๓๓. นายเหล็ก กาญจนพัฒ
๓๔. นายเคน โสภางษ์
๓๕. นายวสันต์ บุคตะคาม
๓๖. นายลำพูล ไชยธงรัตน์
๓๗. นายมงคล ภาพิรมย์
๓๘. นายสมควร หงษา
๓๙. นายรัชฎา ศรีค้วง
๔๐. นายสุกมิตร ภูมีลา
๔๑. นายฉลอง ใจกล้า
๔๒. นายสมหวัง อาจวิชัย
๔๓. นายทองคำ วิเศษอุค
๔๔. นายวันทัย อินพวง
๔๕. นายมนต์ อำนาจ
๔๖. นายวิเชียร อำนาจ
๔๗. นายอนงค์ แก้วประชุม
๔๘. นายที ศักุยาวัตร
๔๙. นายหนูเพชร คำโคตรสุนทร
๕๐. นายประสงค์ ยะกาวัน
๕๑. นายสมยศ จำเนียรทรัพย์
๕๒. นางเสวย แสงชาติ
๕๓. นายหนูสิน จาริสาร
๕๔. นายวิรัตน์ มูลป้อม
๕๕. นายพิษณุ โพธิจักร
๕๖. นายสมถวิล เสนาศรี
๕๗. นายนเรศ เหล่าพุทธา
๕๘. นายจี จำปา
๕๙. นายยา ชาญกล้า
๖๐. นายกมลทอง ชายทวีป

๖๑. นายบุตร อุตะสุข
๖๒. นายสุวิทย์ วิเศษศรี
๖๓. นายอิสระ บุญเมือง
๖๔. นางสุภาพ มุทาพร
๖๕. นายชมพู่ โล่ห์คำ
๖๖. นายสุคใจ ไกรรบ
๖๗. นายบุญส่ง ผาใต้
๖๘. นายคชกรณ วณานิชัย
๖๙. นางศรีอำนาจ สูงสุด
๗๐. นางไพบูลย์ กองแสน
๗๑. นายสุริยา แก่นพุทธ
๗๒. นางพรณิดา ศรีแย้มวงษ์
๗๓. นางนิตยา เจริญอาจ
๗๔. นายเฉลิม ช่างแคน
๗๕. นายหมาน พุดบุรี
๗๖. นายทอง นระแสน
๗๗. นายปาน เจริญอาจ
๗๘. นายอมร แก้วสิมมา
๗๙. นายสมพร จอมทะลักษ์
๘๐. นายเจริญพร มหิวรรณ
๘๑. นายอุดม วรพุด
๘๒. นายลีน บรรจง
๘๓. นายไสว พุ่งฤกษ์
๘๔. นายบุญชู สิงหาเทพ
๘๕. นายคำพูน สู้เสน
๘๖. นางเปรี๊ยน ชัยบัวแดง
๘๗. นางภาวนา เสี่ยงล้ำ
๘๘. นางพรณิภา เคชนอก
๘๙. นายณรงค์ การินทร์
๙๐. นายแสวง บุคตะ

๙๑. นางหนูเลื่อน อุทรี
๙๒. นายสมาน เพชรรักษา
๙๓. นายจุลวิศาล บัวนาค
๙๔. นายสัมฤทธิ์ นี้อทอง
๙๕. นายสุพจน์ ลุสมบัติ
๙๖. นายอนงค์ ทาจิต

๙๗. นายบุญเย็น ดวงมะณี
๙๘. นายเทเวศร์ ตันโพธิ์
๙๙. นายสมศรี วงค์แสง
๑๐๐. นายเปรม ทองวรรณ
๑๐๑. นายรัตนพล จำเนียรทรัพย์
๑๐๒. นางสาวคารัคณ์ ชอบทำทาน

๑๐๓. นายพุทธา บุตรน้อย
๑๐๔. นางสาวรัชฎาภรณ์ สร้อยจิต
๑๐๕. นางสาวเสาวลักษณ์ ไกรรบ
๑๐๖. นายทรงกลด กระแสเสน
๑๐๗. นายอุดม บุญมาก

ทีมงานภาคสนาม ปตท.

เจ้าหน้าที่ประจำตำบล	นายรักเกียรติ จรูญภาค
เจ้าหน้าที่ประจำภาค	นางสาวสุปราณี ทับสกุล
ที่ปรึกษาภาค	นายวีระ นิจไตรรัตน์

บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)
๕๕๕ ถนนวิภาวดีรังสิต จตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐
โทร. ๖๖(๐)-๒๕๓๗-๒๐๐๐
www.pttplc.com